

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (шести състав)

26 ноември 2015 година *

„Преюдициално запитване — Директива 2001/23/ЕО — Член 1, параграф 1 — Прехвърляния на предприятия — Гарантиране на правата на работниците и служителите — Задължение за поемане на работниците и служителите от приобретателя — Публично предприятие, натоварено с извършването на обществена услуга — Предоставяне на услугата от друго предприятие въз основа на договор за управление на обществени услуги — Решение този договор да не бъде продължаван след изтичането му — Запазване на идентичността на стопанския субект — Дейност, която зависи основно от оборудването — Непоемане на персонала“

По дело C-509/14

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autónoma del País Vasco (Върховен съд на Баската автономна област, Испания) с акт от 9 септември 2014 г., постъпил в Съда на 13 ноември 2014 г., в рамките на производство по дело

Administrador de Infraestructuras Ferroviarias (ADIF)

срещу

Luis Aira Pascual,

Algeposa Terminales Ferroviarios SL,

Fondo de Garantía Salarial,

СЪДЪТ (шести състав),

състоящ се от: F. Biltgen (докладчик), председател на десети състав, изпълняващ функцията на председател на шести състав, A. Borg Barthet и S. Rodin, съдии,

генерален адвокат: E. Sharpston,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

— за испанското правителство, от M. J. García-Valdecasas Dorrego, в качеството на представител,

— за Европейската комисия, от J. Rius и M. Kellerbauer, в качеството на представители,

* Език на производството: испански.

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 1, параграф 1 от Директива 2001/23/ЕО на Съвета от 12 март 2001 година относно сближаването на законодателствата на държавите членки във връзка с гарантирането на правата на работниците и служителите при прехвърляне на предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности (ОВ L 82, стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 20).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между Administrador de Infraestructuras Ferroviarias (ADIF), от една страна, и г-н Aira Pascual, Fondo de Garantía Salarial (Фонд за гарантиране на трудовите възнаграждения) и Algeposa Terminales Ferroviarios SL (наричано по-нататък „Algeposa“), от друга страна, във връзка с колективното уволнение по икономически причини, засегнало г-н Aira Pascual.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Директива 2001/23 кодифицира Директива 77/187/ЕИО на Съвета от 14 февруари 1977 година относно сближаването на законодателствата на държавите членки във връзка с гарантирането на правата на работниците и служителите при прехвърляне на предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности (ОВ L 61, стр. 26), изменена с Директива 98/50/ЕО на Съвета от 29 юни 1998 г. (ОВ L 201, стр. 88).
- 4 Член 1, параграф 1 от Директива 2001/23 гласи:
  - „а) Настоящата директива се прилага към всички прехвърляния на предприятия, стопански дейности или обособени части от предприятия или стопански дейности на друг работодател в резултат на юридическо прехвърляне или сливане.
  - б) [При спазване на] буква а) и следващите разпоредби на настоящия член по смисъла на настоящата директива прехвърляне е налице, когато има прехвърляне на стопански субект, който запазва своята идентичност, което означава организирано групиране на ресурси с цел извършване на стопанска дейност, независимо от това дали дейността е основна или спомагателна.
  - в) Настоящата директива се прилага към публични и частни предприятия, които извършват стопанска дейност, независимо дали са създадени със стопанска или нестопанска цел. Административното преобразуване на публични административни органи или прехвърлянето на административни функции между публични административни органи не се смята за прехвърляне по смисъла на настоящата директива“.

5 Член 2, параграф 1 от посочената директива предвижда следното:

„По смисъла на настоящата директива:

- а) „прехвърлител“ означава физическо или юридическо лице, което поради прехвърляне по смисъла на член 1, параграф 1 престава да бъде работодател по отношение на предприятието, стопанската дейност или частта от предприятието или стопанската дейност;
- б) „приобретател“ означава физическо или юридическо лице, който поради прехвърляне по смисъла на член 1, параграф 1 става работодател по отношение на предприятието, стопанската дейност или частта от предприятието или стопанската дейност;

[...]“.

6 Член 3, параграф 1, първа алинея от същата директива гласи, както следва:

„Правата и задълженията на прехвърлителя във връзка със съществуващите към датата на прехвърлянето трудови договори или трудови правоотношения се прехвърлят на приобретателя по силата на прехвърлителната сделка“.

7 Съгласно член 4, параграф 1, първа алинея от Директива 2001/23:

„Прехвърлянето на предприятието, стопанската дейност или частта от предприятието или стопанската дейност само по себе си не представлява основание за уволнения от прехвърлителя или приобретателя. Тази разпоредба не засяга уволненията по икономически, технически или организационни причини, които налагат промени в работната сила“.

Испанското право

8 Приложимите спрямо наетите лица правила при прехвърляне на стопански субекти се съдържат в Кралски законодателен декрет 1/1995 за одобряване на консолидирания текст на Закона за статута на работниците (Real Decreto Legislativo 1/1995 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores) от 24 март 1995 г. (BOE № 75 от 29 март 1995 г., стр. 9654) в редакцията му след изменение със Закон 12/2001 от 9 юли 2001 г. (BOE № 164 от 10 юли 2001 г., стр. 24890, наричан по-нататък „Статутът на работниците“).

9 Член 44, параграфи 1 и 2 от Статута на работниците предвижда:

„1. Прехвърлянето на собствеността на предприятие, на стопанска дейност или на самостоятелна производствена единица само по себе си не прекратява трудовите правоотношения, като новият работодател встъпва в правата и задълженията на предишния работодател по трудовите договори и социалното осигуряване, включително и в задълженията относно пенсиите, съгласно предвидените в приложимата специална уредба условия, и по принцип във всички задължения в областта на допълнителната социална закрила, които прехвърлителят е договорил.

2. За целите на настоящия член прехвърляне е налице, когато има прехвърляне на стопански субект, който запазва своята идентичност, което означава организирано групиране на ресурси с цел извършване на стопанска дейност, независимо от това дали дейността е основна, или спомагателна“.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

- 10 ADIF е публично предприятие, натоварено с извършването на услугата по обработка на интермодални транспортни единици на терминала в Билбао (Испания). Тази услуга се предоставя на Renfe Operadora.
- 11 По силата на договор за управление на обществени услуги, който влиза в действие на 1 март 2008 г., ADIF възлага на външен изпълнител управлението на тази услуга, като я поверява на Algerosa. Algerosa предоставя тази услуга в помещенията на ADIF чрез принадлежащите на последното кранове.
- 12 Този договор е сключен за срок от 48 месеца. При неговото изтичане той е продължен до 30 юни 2013 г.
- 13 През май 2013 г. ADIF командирова в Algerosa някои от своите работници, за да бъдат обучени на място сред персонала на това дружество.
- 14 През юни 2013 г. ADIF уведомява Algerosa, че не желае да продължи договора след 30 юни 2013 г., тъй като, считано от тази дата, ще предоставя само разглежданата в главното производство услуга със собствения си персонал. ADIF посочва също така на Algerosa, че отказва да встъпи в правата и задълженията на последното спрямо неговия персонал.
- 15 Поради това Algerosa предприема колективно уволнение по икономически причини на няколко работници, сред които г-н Aira Pascual, които преди това са били натоварени с изпълнението на сключения с ADIF договор за управление на обществени услуги.
- 16 На 30 юли 2013 г. г-н Aira Pascual предявява иск срещу ADIF, Фонда за гарантиране на трудовите възнаграждения и Algerosa пред Juzgado de lo Social nº 10 de Bilbao (съд по трудови и социалноосигурителни спорове № 10, Билбао) с мотива, че при изтичане на сключения с Algerosa договор ADIF е било длъжно да встъпи на негово място в трудовите му правоотношения с персонала. Според г-н Aira Pascual поемането под прекия контрол на ADIF на извършването на разглежданата в главното производство услуга представлява прехвърляне на предприятие по смисъла на член 44 от Статута на работниците. Ето защо г-н Aira Pascual иска уволнението му да бъде отменено или, при условията на евентуалност, да бъде обявено за незаконно, както и ADIF да бъде осъдено да го възстанови на работа сред своя персонал.
- 17 Посочената юрисдикция уважава иска на г-н Aira Pascual, като обявява за незаконно уволнението и осъжда ADIF да му плати обезщетение от 28 793,29 EUR. От своя страна г-н Aira Pascual трябва да върне на Algerosa платеното му от последното обезщетение за прекратяване на трудовия договор в размер на 9 557,87 EUR.
- 18 Тази юрисдикция счита, че като е отказало да встъпи на мястото на Algerosa в трудовото правоотношение между последното и г-н Aira Pascual, ADIF не е изпълнило задължението си, произтичащо от тълкуването на член 44 от Статута на работниците в съответствие с Директива 2001/23. Всъщност налице било прехвърляне на предприятие, тъй като разглежданата в главното производство услуга продължава да бъде предоставяна със същите съществени за извършването ѝ материални ресурси на същия клиент и в същите помещения.
- 19 ADIF подава жалба срещу това решение на Juzgado de lo Social nº 10 de Bilbao (Съд по трудови и социалноосигурителни спорове № 10, Билбао) до Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autónoma del País Vasco (Върховен съд на Баската автономна област).

- 20 Последната юрисдикция счита, че Съдът все още не се е произнесъл по въпроса дали понятието за прехвърляне на предприятие по смисъла на Директива 2001/23 включва случая на поемане на прякото управление на обществена услуга от натовареното с тази услуга предприятие, когато, от една страна, посоченото предприятие реши да използва за това управление своя собствен персонал, без да поеме този на неговия съдоговорител, на който преди това то е поверило споменатото управление, и от друга страна, използваните материални средства — от съществено значение за извършването на услугата, винаги са принадлежали на това предприятие, което е наложило тяхното използване на своя съдоговорител.
- 21 При тези условия Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autónoma del País Vasco (Върховен съд на Баската автономна област) решава да спре производството и да постави следния преюдициален въпрос на Съда:

„Допуска ли член 1, [параграф 1,] буква б) във връзка с член 4, параграф 1 от Директива 2001/23 тълкуване на испанската правна уредба за транспониране на тези разпоредби, според което предприятие от публичния сектор, отговарящо за предоставянето на обществена услуга, неразделно свързана със собствената му дейност, за чието изпълнение е необходимо използване на материални ресурси от съществено значение за извършването на тази услуга, не е длъжно да поеме персонала на предприятието, с което е сключило договор за извършването на тази услуга, като е наложило на последното да използва принадлежащите му материални ресурси, когато това предприятие от публичния сектор реши да не продължи договора и да предоставя самó посочената услуга със собствения си персонал, без да поеме наетия от неговия съдоговорител персонал, така че услугата продължава да бъде предоставяна по същия начин, но от други работници, наети от друг работодател?“.

По преюдициалния въпрос

- 22 В самото начало следва да се припомни, че съгласно постоянната практика на Съда, в рамките на въведеното с член 267 ДФЕС производство за сътрудничество между националните юрисдикции и Съда, той трябва да даде на националния съд полезен отговор, който да му позволи да реши спора, с който е сезиран. С оглед на това при необходимост Съдът трябва да преформулира въпросите, които са му зададени (решения Krüger, C-334/95, EU:C:1997:378, т. 22 и 23 и Бянков, C-249/11, EU:C:2012:608, т. 57).
- 23 В настоящия случай с въпроса си запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 1, параграф 1 от Директива 2001/23 трябва да се тълкува в смисъл, че в приложното поле на тази директива попада положение, при което публично предприятие, натоварено с икономическата дейност по обработка на интермодални транспортни единици, възлага с договор за управление на публични услуги извършването на тази дейност на друго предприятие, като му предоставя на разположение принадлежащите му необходими инфраструктура и оборудване, след което решава да прекрати този договор, без да поеме персонала на последното предприятие, с мотива че самото то вече ще извършва посочената дейност със собствения си персонал.
- 24 За да се отговори на така преформулирания въпрос, следва, на първо място, да се изтъкне, че съгласно член 1, параграф 1, буква в) от Директива 2001/23 последната се прилага към публичните предприятия, които извършват стопанска дейност, независимо дали са създадени със стопанска или нестопанска цел.
- 25 Така Съдът е постановил, че единствено фактът, че концесионерът е публичноправно юридическо лице, не позволява да се изключи наличието на прехвърляне, което попада в приложното поле на Директива 2001/23 (вж. в този смисъл решение CLECE, C-463/09, EU:C:2011:24, т. 26 и цитираната съдебна практика).

- 26 Следователно обстоятелството, че разглежданото в главното производство юридическо лице е публично предприятие, натоварено с извършването на обществена услуга, не изключва последното от приложното поле на Директива 2001/23.
- 27 На второ място, следва да се изтъкне, че съгласно член 1, параграф 1, буква а) от Директива 2001/23 същата се прилага „към всички прехвърляния на предприятия, стопански дейности или обособени части от предприятия или стопански дейности на друг работодател в резултат на юридическо прехвърляне или сливане“.
- 28 В това отношение от постоянната практика на Съда следва, че приложното поле на посочената директива обхваща всички случаи на промяна, в рамките на договорни отношения, на физическото или юридическото лице, отговорно за управлението на предприятието, което поради тази причина поема задълженията на работодател спрямо заетите в предприятието лица, без значение дали е прехвърлена собствеността върху материалните активи (вж. решения *Abler* и др., C-340/01, EU:C:2003:629, т. 41 и *CLECE*, C-463/09, EU:C:2011:24, т. 30).
- 29 Съдът е приел и че Директива 2001/23 е приложима към положение, при което дадено предприятие, което е поверило на друго предприятие действителното извършване на определена дейност, реши да прекрати обвързващия го с последното договор и самото то да осигурява извършването на тази дейност (вж. в този смисъл решение *CLECE*, C-463/09, EU:C:2011:24, т. 31).
- 30 Поради това не може да се изключи, че Директива 2001/23 се прилага към положение, при което публично предприятие, натоварено с извършването на икономическата дейност по обработка на интермодални транспортни единици, възлага с договор за управление на публични услуги извършването на тази дейност на друго предприятие, след което решава да прекрати този договор и да извършва само посочената дейност със собствения си персонал.
- 31 На трето място, трябва да се изтъкне, че съгласно член 1, параграф 1, буква б) от Директива 2001/23, за да е приложима последната, прехвърлянето трябва да засяга стопански субект, запазващ своята идентичност, което означава организирано групиране на ресурси с цел извършване на стопанска дейност, независимо от това дали дейността е основна или спомагателна.
- 32 За да се прецени дали това условие е действително изпълнено, следва да се вземе предвид съвкупността от фактически обстоятелства, характеризиращи съответната сделка, сред които фигурират по-специално видът на съответното предприятие или стопанска дейност, наличието или липсата на прехвърляне на материални активи като сгради и движимо имущество, стойността на нематериалните активи към момента на прехвърлянето, поемането или не на съществена част от заетите лица от новия работодател, наличието или липсата на прехвърляне на клиенти, както и степента на сходство между дейностите, упражнявани преди и след прехвърлянето, и продължителността на евентуалното преустановяване на тези дейности. Тези елементи обаче са само отделни аспекти от задължителната цялостна оценка и поради това не могат да се преценяват поотделно (вж. решения *Abler* и др., C-340/01, EU:C:2003:629, т. 33 и 34 и *CLECE*, C-463/09, EU:C:2011:24, т. 34 и цитираната съдебна практика).
- 33 Съдът е приел в частност, че при преценката на фактическите обстоятелства, характеризиращи съответната сделка, националният съд трябва по-специално да вземе предвид вида на съответното предприятие или стопанска дейност.
- 34 Оттук следва, че значението, което съответно следва да се придаде на различните критерии за преценка на наличието на прехвърляне по смисъла на Директива 2001/23, неминуемо варира в зависимост от извършваната дейност и дори от производствените или оперативните методи,

използвани във въпросното предприятие, стопанска дейност или част от стопанска дейност (вж. в този смисъл решение *Abler* и др., C-340/01, EU:C:2003:629, т. 35 и цитираната съдебна практика).

- 35 Действително в това отношение Съдът е постановил, че в сектор, в който дейността зависи основно от работната сила, идентичността на даден стопански субект не може да бъде запазена, ако съществената част от неговия персонал не е поета от предполагаемия приобретател (вж. в този смисъл решение *CLECE*, C-463/09, EU:C:2011:24, т. 41).
- 36 При все това в положение като разглежданото в главното производство най-напред следва да се изтъкне, че анализираната икономическа дейност, а именно услугата по обработка на интермодални транспортни единици, не може да се разглежда като зависеща основно от работната сила, доколкото за извършването ѝ се изисква съществено оборудване.
- 37 Всъщност, както следва от акта за преюдициално запитване, в рамките на сключения с *Algerosa* договор за управление на публични услуги ADIF е предоставило на разположение на последното кранове и помещения, които изглеждат абсолютно необходими елементи за извършването на разглежданата в главното производство дейност. Следователно тази дейност зависи основно от оборудването.
- 38 На следващо място, що се отнася до обстоятелството, че материалните активи, абсолютно необходими за осъществяване на разглежданата в главното производство дейност, винаги са принадлежали на ADIF, следва да се припомни, че в съответствие с цитираната в точка 28 от настоящото решение съдебна практика въпросът дали собствеността върху материалните активи е прехвърлена, не е релевантен за приложението на Директива 2001/23.
- 39 В това отношение Съдът е постановил, че обстоятелството, че поетите от новото предприятие материални активи не са принадлежали на неговия предшественик, а само са му били предоставени на разположение от възложителя, не може да изключи наличието на прехвърляне на предприятие по смисъла на тази директива (вж. в този смисъл решение *Abler* и др., C-340/01, EU:C:2003:629, т. 42).
- 40 Поради това, както изтъква Европейската комисия в писменото си становище, тълкуване на член 1, параграф 1, буква б) от Директива 2001/23, което изключва от приложното поле на тази директива положение, при което материалните активи, абсолютно необходими за осъществяването на разглежданата дейност, никога не са преставали да принадлежат на приобретателя, би лишило посочената директива от част от нейното полезно действие.
- 41 На последно място, що се отнася до обстоятелството, че ADIF не е поело част от персонала на *Algerosa*, следва да се припомни, че Съдът вече е постановил, че непоемането от новото предприятие на съществена като брой и компетентност част от персонала, който неговият предшественик използва за изпълнението на същата дейност, не е достатъчно, за да се изключи наличието на прехвърляне на субект, запазващ своята идентичност по смисъла на Директива 2001/23 в сектор като разглеждания в главното производство, в който дейността зависи основно от оборудването. Различно тълкуване би влязло в противоречие с основната цел на посочената директива, а именно запазване на трудовите договори на работниците на прехвърлителя дори и против желанието на приобретателя (вж. в този смисъл решение *Abler* и др., C-340/01, EU:C:2003:629, т. 37).
- 42 Ето защо непоемането от ADIF на работниците на *Algerosa* не може да изключи запазването на идентичността на разглеждания в главното производство стопански субект и оттам да доведе до отхвърляне на наличието на прехвърляне на предприятие по смисъла на същата директива.

- 43 В крайна сметка запитващата юрисдикция следва да установи, с оглед на изложените съображения и като вземе предвид всички фактически обстоятелства, характеризиращи разглежданата операция, дали в делото по главното производство е налице прехвърляне на предприятието.
- 44 При тези условия на въпроса следва да се отговори, че член 1, параграф 1 от Директива 2001/23 трябва да се тълкува в смисъл, че в приложното поле на тази директива попада положение, при което публично предприятие, натоварено с извършването на икономическата дейност по обработка на интермодални транспортни единици, възлага с договор за управление на публични услуги осъществяването на тази дейност на друго предприятие, като му предоставя на разположение принадлежащите му необходими инфраструктура и оборудване, след което решава да прекрати този договор, без да поеме персонала на последното предприятие, с мотива че самото то вече ще извършва посочената дейност със собствения си персонал.

По съдебните разноски

- 45 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (шести състав) реши:

Член 1, параграф 1 от Директива 2001/23/ЕО на Съвета от 12 март 2001 година относно сближаването на законодателствата на държавите членки във връзка с гарантирането на правата на работниците и служителите при прехвърляне на предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности трябва да се тълкува в смисъл, че в приложното поле на тази директива попада положение, при което публично предприятие, натоварено с извършването на икономическата дейност по обработка на интермодални транспортни единици, възлага с договор за управление на публични услуги осъществяването на тази дейност на друго предприятие, като му предоставя на разположение принадлежащите му необходими инфраструктура и оборудване, след което решава да прекрати този договор, без да поеме персонала на последното предприятие, с мотива че самото то вече ще извършва посочената дейност със собствения си персонал.

Подписи